ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ
11.12.2024 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

БТА

√ Възможностите за модернизиране и усъвършенстване на пенсионната ни система бяха обсъдени на форум в София
Възможностите за модернизиране и усъвършенстване на тристълбовия пенсионен модел в страната бяха обсъдени в рамките на четвъртото издание на форума "Пауърс Съмит" (Powers Summit), който събира представители на правителството, на политическите сили и бизнеса в дискусия по основните предизвикателства и възможности за България. Реформите в пенсионната система трябва да бъдат добре анализирани като опит досега и в дългосрочен план да се създаде подходящата правна рамка, включително и за мултифондовете, така че те да продължат да усъвършенстват модела, каза Зорница Русинова, председател на Икономическия и социален съвет на България.
Тя посочи, че с последните години на развитие на пенсионната система у нас има по-скоро несъгласуваност на това развитие с общо икономическото развитие на страната. България се намира в средата на сериозен демографски преход, като се очаква до 2070 г. населението да намалее с малко над 23 процента. Икономическата активност на населението над 55 години остава сравнително ниска, имаме все по-голям дял на младежите, които са нито в образование, нито в заетост, продължават различията в заплащането между мъжете и жените, което също се отразява на част от неравенствата по отношение доходността на пенсиите, продължава все още да има недостатъчна ангажираност на хората с увреждания на пазара на труда, производителността на труда все още изостава спрямо средно европейската, описа ситуацията у нас Русинова. Тя обобщи, че демографията, пазара на труда, това, че сме страна със застаряващо население няма как да не окажат пряко влияние на пенсионния модел.
Русинова каза още, че двата основни принципа, който трябва да ни водят във всички реформи оттук нататък по отношение на пенсионната реформа са свързани не само с финансовата стабилност, но и със солидарността между поколенията.
Председателят на УС на Асоциацията на индустриалния капитал в България Васил Велев каза, че за АИКБ е безспорно, че трябва да се развиват и трите стълба на пенсионната ни система. Съотношението работещи -пенсионери е твърде неблагоприятно и то ще се влошава все повече, затова вторият и третият стълб трябва да се подкрепят, развиват, изграждат, каза Велев. Той изрази подкрепата на АИКБ за въвеждането на мултифондовете и добави, че тези практики работят в страните в ЕС, и в останалите членове на ОИСР. Страховете са повече страхове отколкото рискове и те могат да бъдат адресирани, така че тази възможност да не се пропуска у нас хората да получат по-високи пенсии в резултат на използването на мултифондове, каза Велев.
Според Светла Несторова, член на Управителен Съвет на Българска асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване и Изпълнителен директор на ПОК "Доверие" 20 години след началото на нашия тристълбов модел, все по-малко се говори за това как трябва този модел да се развие. Тя отбеляза основни препоръки в анализа на ОИСР на пенсионно- осигурителна ни система.
В момента спестяванията на хората се управляват по един и същи начин независимо дали тези хора са на 25 години и пред тях има 40 годишен инвестиционен хоризонт, или са на 63 г. и им предстои пенсиониране, посочи Несторова. Тя добави, че със строгите изисквания, които имаме по отношение на инвестиционните си портфейли това довежда до една изключително скромна доходност, която не е съобразена с етапа от живота на хората и с техния рисков профил. Затова е необходимо да се премине към друга форма, която би позволила много по -активно инвестиране на натрупванията на

хората за пенсия, каза тя. Според нея е дошъл момента темата за въвеждане на мултифондовата система да заеме сериозно място в програмите на политически ангажираните с управлението на страната субекти.
Според Евгени Ангелов, председател на Българската асоциация за дялово и рисково инвестиране, пенсионната ни система трябва да претърпи някаква актуализация от началното си развитие. Основната причина за това, посочена от него е, че ножицата между разходи и приходи все повече расте, разходите се увеличават, имаме застаряващо население, проблемна демография, а приходите са все по- недостатъчни да покрият осигурените лица.

24 часа

√ Бизнесът: Наливането на средства в здравеопазването не вдига качеството
9,5 млрд. лв ще е бюджетът на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) за 2025 г. Той се обсъжда в момента на тристранка, като бизнесът настоява за реформи в системата.
Бюджетът стигна почти 10 млрд. лв., но философията му не е променяна с години. Здравният статут на българинът не се вдига, а населението продължава да застарява. Огромна част от средствата е за болнична помощ и лекарства, обратно на логиката в Европа, където на първо място е профилактиката, каза **изпълнителният директор на Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ) Добрин Иванов.**
За поредна година изразяваме сериозна тревога, че с предложения проект не се променя философията на бюджета от предходните години, като се запазва структурата на заложените здравноосигурителни плащания, обясни Мария Минчева от БСК. Тя обясни, че предложеният бюджет продължава практиката 75% от разходите да са за болнична помощ и лекарства при средно равнище за страните от ЕС 45-55%. Отново обясни, че трудовите възнаграждения не са и не следва да са част от Националния рамков договор.

Важни обществено-икономически и политически теми

БНР

√ Фондация "Еврика" между старата и новата година
Една от малкото фондации, създадени в началото на прехода и запазили дейността си и до днес, е фондация "Еврика". Около 3000 стипендианти – студенти и ученици, над 1750 безвъзмездно подпомогнати млади хора да специализират в престижни научни центрове и компании, както и да участват в международни научни форуми – това е съвсем бегъл поглед към свършеното от Фондацията през годините. Свършено с убеждението, че екипът работи за бъдещето на България. В началото на тази година екипът ѝ си постави още по-амбициозна програма и разшири обема на дейността като включи в него и подпомагане на талантливите деца, лишени от родителска грижа и децата в риск от SOS Детски селища. "Смея да кажа, че 2024 беше една много успешна година. Изявите продължават и ще продължат до празниците. Току-що се връщам от Пловдив. Там съвместно с Пловдивския университет започнахме проект за работа с ученици – не само от града, но и от Кърджали, от Мадан, от Пазарджик..." – разказва Григор Цанков, изпълнителен директор на фондация "Еврика". Какво още разказа за дейността ѝ през тази година и какви са плановете за следващата – чуйте в звуковия файл.

√ НСИ: Понижение на промишленото производство, но ръст на строителството до 5-годишен връх през октомври
През октомври 2024 г. промишленото производство се сви, докато строителството нарасна с най-силното темпо от 5 години насам, показват данните на Националния статистически институт (НСИ).
Промишленото производство се понижи през октомври с 0,7% спрямо септември, когато нарасна с 1,3%, като това е първото свиване на месечна база от март 2024 г. насам. Солиден спад от 22,9% беше отчетен в добивната промишленост, а при

производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 4,8%, докато преработващата промишленост се разшири с 1,3 на сто.
Спрямо годината по-рано (спрямо октомври 2023 г.) промишленото производство се сви с 1,6%, след като през септември нарасна с 1,2%, излизайки тогава на позитивна територия за пръв път от декември 2022 г. насам. Най-солидно понижение с 10,0% отчете добивната промишленост, докато преработващата промишленост се сви с 0,1%, а производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ нарасна със 7,9 на сто.
Индексът на НСИ за продукцията в сектор "Строителство" през октомври пък нарасна с 0,1% спрямо септември, когато се повиши с 0,8%. Строителството на сгради се увеличи на месечна база с 1,2%, а строителството на съоръжения - с 0,5%, докато продукцията от специализирани строителни дейности се сви с 1,3 на сто.
На годишна база строителната продукция през октомври нарасна с 6,3% след повишение с 5,3% през септември, повишавайки се за 10-ти пореден месец и с най-солидното темпо от септември 2019 г. насам. Строителството на съоръжения нарасна спрямо октомври 2023 г. със 7,1%, на специализираните строителни дейности - с 8,9%, докато строителството на сгради се повиши с 3,5 на сто.
През миналата седмица НСИ представи и данни, показващи нарастване на търговията на дребно (без търговията с автомобили и мотоциклети) през октомври с 0,8% спрямо септември, когато продажбите на дребно се увеличиха с 0,6 на сто.
Спрямо година по-рано, търговският оборот през октомври се увеличи с 5,1% след повишение с 4,8% през септември, отбелязвайки растеж за девети пореден месец.

БНТ

√ Ще бъде ли отложена либерализацията на тока за бита?
Освобождаването на пазара на ток за битовите потребители може да се отложи с още една година до 2027 година, прогнозираха експерти и депутати по време на международна конференция. Причината - страната ни още не е готова да пусне домакинствата сами да избират доставчика си.
От министерството на енергетиката изчакват какво ще предприемат в Народното събрание като вече са заделени пари в бюджета на ведомството за евентуална подготовка за догодина. Все още не е ясно и как биха били компенсирани хората с ниски доходи след излизане на свободния пазар.
Излизането на свободния пазар на ток на битовите потребители за последен път беше отложено с промени в закона за енергетиката през април тази година за началото на 2026 година. Оказва се, че все още няма подготовка, което би застрашило доставките на ток.
Валери Дренников: *"За съжаление ние осъзнаваме, че отново не сме готови за да осъществим либерализацията и че към днешна дата либерализацията по начина, по който е представена крие доста рискове".*
Вече има внесени предложения в Народното събрание за поредно отлагане.***Владимир Малинов:*** *"Социална политика през енергетика не трябва да се прави именно поради тази причина определянето на енергийно бедните групи не е само основна функция на министерството на енергетиката".*
Заради забавеното освобождаване на пазара на ток, страната ни се очаква да загуби още пари по Плана за възстановяване и устойчивост.
Владимир Малинов: *"Либерализацията, не бягам от този въпрос е реформа, която е заложена в плана за възстановяване и устойчивост и съмненията от гледна точка на европейската комисия, че тя ще бъде изпълнена водят съответно и до финансови корекции".*
Един от проблемите в момента на пазара на ток е липсата на достатъчно мощности, които да балансират системата и това прави цените трудни за прогнозиране - те се движеха от отрицателни до свръхвисоки само в рамките на тази година заради излишък или недостиг на ток.
Димитър Зарчев: *"4200 мегавата в момента инсталирани мощности само от фотоволтаици, плюс 708 мегавата от вятър, може да си представите при летен товар от порядъка на 4500 мегавата как изглежда това, плюс един АЕЦ плюс няколко ТЕЦ-а, плюс близо 3000 мегавата вода".*
"Най хубавото определение, което съм чувал беше от един професор - представи си много хора, които скачат на един батут, всеки има своя честота, своя идея, а ти като диспечър трябва да ги накараш всички да скачат в синхрон".

Енергийният министър коментира и наложените санкции на Газпромбанк от САЩ, което може да засегне транзита на руско синьо гориво през България през следващата година, тъй като Москва в момента плаща за него през тази банка.
Владимир Малинов: *"За декември услугите са защитими, оттук нататък очакваме предложенията на Газпром експорт. Естествено Булгартрансгаз ще изпълнява стриктно договора си и няма да позволи да бъде пренасян природен газ ако съответно услугата не бъде заплащана".*
Министърът напомни, че руснаците имат запазени капацитети в Балкански поток до 2030 година.

√ Тристранката обсъжда бюджета за следващата година
На фона на протест, работодателите, синдикатите и правителството ще обсъдят бъдещия държавен бюджет за следващата година, както и бюджетите на общественото осигуряване и на здравната каса.
Предвидено е приходите за следващата година да възлизат на 92,5 млрд. лева, а разходите - 98,9 млрд. лева. Бюджетният дефицит ще е 6,4 млрд. лева или 3%, точно колкото е необходимо за влизане в еврозоната.
Бюджетът предвижда от първи януари минималният осигурителен доход да стане 1077 лева, включително за земеделски производители. Максималният ще бъде 4130 лева. Изчисленията са направени при очакван ръст на икономиката от 2.8% и намаляваща средногодишна инфлация от 2.4%
В бюджета е заложена еднократна данъчна амнистия, увеличение на акцизите за алкохол, включително бира и цигари. Също така и въвеждане на нов данък върху добива на подземни богатства. Именно срещу тази поправка се обявиха както работодатели, така и синдикати. По техни изчисления мярката ще отнеме 900 милиона лева от добивния сектор като го направи неконкурентоспособен. Миньорите се опасяват, че ще загубят заради това работните си места.

Мениджър

√ Прогноза: Световната търговия ще нарасне с 3 на сто през 2025 г.
Търговията със стоки в световен мащаб продължава расте с умерен темп през четвъртото тримесечие на 2024 година. Това сочи водещ индикатор за състоянието на международната търговия, изготвян от Световната търговска организация (СТО).
При последната си оценка за състоянието на световната търговия, представена през октомври, базираната в Женева международна организация прогнозира, че тя ще нарасне с 2,7 на сто през 2024 г. и с 3 на сто през 2025 година.
В най-новото издание на Барометъра за търговия със стоки на СТО се отчита, че показателят е достигнал ниво от 102,7 пункта при 103 пункта, регистрирани през септември. Барометърът на СТО дава информация в реално време за "траекторията" на търговията спрямо последните тенденции.
Когато показателят е на ниво, което е под 100 пункта, то това е сигнал за свиване на световната търговия със стоки и за проблеми пред търговските отношения между държавите. Ако индексът е над границата от 100 пункта, то това е знак за растеж на световната търговия със стоки, посочват анализатори.
Като цяло световната търговия демонстрира устойчивост на фона на сериозни предизвикателства. Сред тях са атаките на екстремисткото ислямистко движение на хусите в Йемен срещу търговски кораби в Червено море и плановете на избрания за президент на САЩ Доналд Тръмп да наложи по-високи мита върху вноса на стоки в САЩ от редица страни, отбелязва Блумбърг, цитирана от БТА.
Тази оценка се потвърждава и от данните на Световната търговска организация. Всички компоненти на Барометъра за търговия със стоки на СТО са над нивото от 100 пункта или са близо до него. Единствено при търговията с електроника е отчетен спад и равнището на индекса (95,4 пункта) е под границата от 100 пункта.

√ Пренасищането с държавен дълг може да разтърси пазарите през 2025 г.
Заплахата от дестабилизация на финансовите пазари от нарастващото предлагане на държавен дълг се засили, заяви най-авторитетният консултативен орган за централни банки в света и призова политиците да действат бързо, за да предотвратят икономически щети, предаде Ройтерс.
Клаудио Борио, ръководител на паричния и икономическия отдел на Банката за международни разплащания(БМР), заяви, че е нащрек за пренасищане с държавен дълг, което може да доведе до сътресения на пазара на облигации и да се разпространи върху други активи. И макар че пазарите все още не са претърпели т.нар. „облигационни атаки“, при които

инвеститорите в дълг повишават рязко разходите по държавните заеми, за да принудят държавите да се откажат от фискалната разточителност, според него политиците не трябва да чакат това да се случи.
„Финансовите пазари започват да осъзнават, че ще трябва да абсорбират тези нарастващи обеми държавен дълг“, каза той, когато БМР публикува последния си тримесечен доклад.
„На политиците им е необходимо време, за да коригират политиките си, и ако чакат пазарите да се събудят, ще бъде твърде късно.“
Големите дефицити в държавния бюджет предполагат, че държавният дълг може да нарасне с една трета до 2028 г. и да доближи 130 трилиона долара, според търговската група за финансови услуги Institute of International Finance (IIF).
Очаква се предложеното от новоизбрания президент на САЩ Доналд Тръмп намаляване на данъците, отваряне на нови сметки да набъбне с почти 8 трилиона долара натрупания в страната дълг от 36 трилиона долара, докато новото лейбъристко правителство на Великобритания в бюджета си за октомври повиши предишните петгодишни прогнози за заемите с около 142 млрд. паунда (181,55 млрд. долара).
В понеделник фондът за облигации PIMCO заяви, че планира да диверсифицира експозицията си на държавни облигации, като купува извън САЩ, където перспективата му за дългосрочния държавен дълг е негативна поради влошаващия се фискален профил.
В доклада на БМР като причини за „повторната поява на фискални опасения“ се посочват и политическите сътресения във връзка с бюджетния дефицит на Франция и експанзионистичната политика в Япония.
Доходността на 10-годишните държавни ценни книжа на САЩ, която оказва влияние върху движението на цените на държавния, корпоративния и домакинския дълг в световен мащаб, се повиши с около 56 базисни точки (б.т.) от септември насам до около 4,22% .
Трейдърите очакват намаляване на лихвените проценти от Федералния резерв през този месец, но в доклада на БМР се посочва, че на пазара на държавни ценни книжа съществува дисбаланс между търсенето и предлагането, като дилърите държат в портфейлите си рекордни количества непродаден държавен дълг на САЩ.
Тъй като инвеститорите в американски съкровищни облигации са изправени пред двойната опасност от свръхпредлагане на дълг и стимулиращи разходи, които увеличават инфлацията, сега има „повече причини за безпокойство“, отколкото когато БМР предупреди за държавния дълг по-рано тази година, каза Борио.
Дълбочината и ликвидността на пазара на съкровищни облигации на стойност 28 трилиона долара може да го предпази от внезапно рязко повишаване на доходността на дълга за известно време, каза Борио.
„Но това означава, че щом (предупредителните знаци) се появят, въздействието върху световната икономика е по-голямо“, добави той.
На други места в доклада си БМР отбелязва нарастващата несигурност относно това къде ще се установят световните лихвени проценти, тъй като основните централни банки започват да ги намаляват, но световната икономика остава устойчива, подкрепена от силния растеж в САЩ.
В доклада се отбелязва, че условията за кредитиране в световен мащаб остават „необичайно благоприятни“, а стандартите за банково кредитиране в САЩ се разхлабиха след изборите на 5 ноември, докато акциите на Уолстрийт се повишиха.
БМР отбеляза, че по-високата волатилност на валутните пазари е намалила стимула на търговците да възстановяват позициите си след рязкото разпускане през август на т.нар. carry traders, което предизвика сътресения на световните пазари.

Business.dir.bg

√ 1000 работници на протест: Данък върху добива на подземни богатства може да закрие минния бранш

1000 работници излизат на протест срещу въвеждането на данък върху добива на подземни богатства. Той ще се проведе 8:30 часа днес пред сградата на Министерския съвет. Половин час след това трябва да започне заседанието на Националния съвет за тристранно сътрудничество, на което ще бъде обсъден проектът на бюджет 2025. Организиран е от Федерацията на независимите синдикати на миньорите към КНСБ и Синдикална миньорска федерация на КТ "Подкрепа".
Българската минно-геоложка камара излезе с отворено писмо. Според нейните членове нов допълнителен данък върху подземните богатства рискува да закрие минния бранш.

От БМГК смятат, че са нарушени принципът на равнопоставеността и недопускането на дискриминация при въвеждането на данъчни задължения. Подобни предложения биха повлияли негативно върху инвестиционния климат и бизнес средата у нас в период на икономическа несигурност, в период на нарастваща стагнация в регионален и световен мащаб и при необходимост пред страната ни от запазване на стратегически сектори със значителна добавена стойност.

"Планираното допълнително данъчно облагане във връзка с добива на подземни богатства е нарушение на основополагащи принципни положения и добри практики в данъчното право, сред които принципът на равнопоставеността и недопускането на дискриминация при въвеждането на данъчни задължения. Подобни предложения биха повлияли негативно върху инвестиционния климат и бизнес средата у нас в период на икономическа несигурност, в период на нарастваща стагнация в регионален и световен мащаб и при необходимост пред страната ни от запазване на стратегически сектори със значителна добавена стойност", категорични са от Българската минно-геоложка камара.

Според минния бранш секторът вече е натоварен с немалка по размер финансова тежест чрез начисляваните концесионни такси и няма условия за нов данък, чрез който държавата "едностранно и необосновано променя размера на ползите, които получава от добива за подземни богатства, без да осигурява възможности да упражнява на правото на добив".

"Оспорваме верността на мотивите, с които Министърът на финансите и Министерски съвет обосновават предложенията за промени в Закона за подземните богатства", заявява инж. Драгомир Драганов, председател на УС на Българската минно-геоложка камара в позицията, разпространена към компетентните институции и медиите.

Предложените промени в Закона за подземните богатства не са обсъждани с минно-добивния бранш и за първи път са представени на 9 декември след публикуването на предложената нова данъчна тежест в сайта на Министерството на финансите.

"Въвеждането на нов данък би поставило миннодобивните предприятия в неравностойно положение спрямо конкуренти в сектора в Европа и в света, които нямат подобна комбинирана данъчна тежест. По правило, данъци върху оборота в държави от ЕС се налагат само върху потреблението, а не върху оборота от стопанска дейност на определена група субекти. Липсва анализ, който да аргументира предложените промени, ефектите от тях за бранша и икономиката на страната", заявява още инж. Драганов в публикуваната позиция.

Според минния бранш нов данък може да доведе до отлив и миграция на висококвалифицирани специалисти, съкращения на работни места, което би увеличило социалното напрежение и би довело до емиграция на населението. Предвид факта, че миннодобивната индустрия в България е сред най-големите работодатели, намаляване на работните места би засегнало не само индустрията, но и свързаните с нея други сектори.

"Въвеждането на допълнителен данък върху добива на подземни богатства би влязло в противоречие и с международните ангажименти на Република България за насърчаване на устойчиво развитие и опазване на критични ресурси", уточнват от БМГК. И дават пример с това, че ЕС активно работи за създаването на предвидима и благоприятна бизнес среда за добив на стратегически суровини, включително мед, която е стратегическа суровина и суровина от критично значение съгласно Регламент 2024/1252 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година за създаване на рамка за гарантиране на сигурни и устойчиви доставки на суровини от критично значение. Суровините от критично значение са от изключителна важност за ЕС, а достъпът до тях е пряко свързан със осъществяването на Зелената сделка.

От БМГК считат, че евентуални изменения ще окажат значително неблагоприятно въздействие върху оперативната дейност и бъдещите инвестиционни планове на предприятията в сектора.

"Вярваме, че целта на служебното правителство е да създаде предвидима и стабилна данъчна рамка, която да подпомага устойчивото развитие на икономиката. Въвеждането на този данък обаче противоречи на тези принципи, като създава несигурност и подкопава доверието на бизнеса в институциите. Считаме, че постигането на фискална стабилност не трябва да бъде за сметка на устойчивото развитие на икономиката и на социалната справедливост", гласи още позицията.

Българската минно-геоложка камара призовава Министерството на финансите, след като извърши задълбочен анализ на икономическото и социалното въздействие на предлагания данък, да обмисли алтернативни мерки за увеличаване на приходите в бюджета, които да не водят до дискриминация и нарушаване на устойчивостта на стратегически сектори, какъвто е миннодобивният сектор.

√ Производството на устойчиви авиационни горива през 2024 г. е по-малко от очакваното

Увеличението на производството на устойчиви авиационни горива чрез използване на възобновяеми източници (SAF) през 2024 г. е на по-ниско от прогнозното ниво, обяви днес Международната асоциация за въздушен транспорт - ИАТА (IATA),

цитирана от Франс прес и БТА. Членуващите в организацията компании разчитат основно на тези продукти за декарбонизиране на дейността си, допълва АФП.
През 2024 г. производството на устойчиви авиационни горива ще достигне 1,3 милиарда литра спрямо 600 милиона през 2023 г., подчерта ИАТА.
По време на предишни прогнози през юни асоциацията очакваше за 2024 г. производство на 1,9 милиарда литра горива от биомаса или използвани масла.
"Производителите на устойчиви авиационни горива в САЩ отложиха увеличаването на производството си за първата половина на 2025 г.", обясни ИАТА, според която през следващата година то трябва да се удвои до 2,7 милиарда литра.
Това обаче ще представлява само 0,7 на сто от горивото, използвано от самолетите, в момент, когато международната организация очаква рекорден брой пътници през следващата година.
Тези данни, според ИАТА, са "разочароващи" и "укрепват посланието ни, че проблемът не е в търсенето", заяви пред АФП генералният директор на асоциацията Уили Уолш, като допълни, че "проблемът е производството".
"Големите петролни компании не са направили необходимите инвестиции. Това е източник на разочарование и голяма загриженост за нас, защото е в интерес на всички да успеем да преминем към нулеви нетни емисии на въглероден диоксид", заяви Уолш.
Авиационният сектор, който понастоящем допринася за около 3 на сто от световните емисии на въглероден диоксид, се е ангажирал с "нетни нулеви емисии" до 2050 г., като разчита на устойчивите авиационни горива за постигане на тези цели.
Производството на горива от неизкопаем произход напредва много бързо, след като през 2019 г. само 25 милиона литра са били произведени, по данни на ИАТА.
Целта за 2050 г. "в момента не е застрашена, но ако тенденцията на недостатъчен ръст продължи след 2030 г., ще се тревожа", добави Уолш, призовавайки правителствата за по-голяма подкрепа за производството на тези горива.

3e-news.net

√ Ударно покачване на цените по европейските електроенергийни борси за сряда 11 декември

Румънската енергийна борса OPCOM затвори сегмента „Ден напред“ при цена от 259,14 евро/мвтч за базова енергия. Това сочат данните на борсата за 11 декември 2024 г. Пиковата цена ще бъде 371,87 евро/мвтч, а извънпиковата ще е 146,42 евро/мвтч. Най-високата цена от 440,12 евро/мвтч ще бъде в 18 ч. Най-ниска ще бъде цената в 4 ч и тя ще бъде 105,34 евро/мвтч. Търгуваните обеми базова енергия ще бъдат 58 316,6 мвтч.
На **гръцката енергийна борса HENEX** средната цена за базова енергия на 11 декември ще бъде 170,07 евро/мвтч. Търгуваните обеми ще бъдат 363 516,21 мвтч. Максималната цена ще е 331,26 евро/мвтч и тя ще е в 20 ч. Минималната цена ще бъде в 4 ч и тя ще бъде 105,34 евро/мвтч.
При **унгарската енергийна борса HUPX** цената на базовата енергия за 11 декември е 260,23 евро/мвтч. Пиковата цена ще бъде 373,82 евро/мвтч. Най-високата цена от 442,45 евро/мвтч ще бъде в 18 ч. Най-ниска пък ще бъде цената в 4 ч и тя ще бъде 105,37 евро/мвтч. Търгуваните обеми ще бъдат 86 932,4 мвтч.
Базовата цена на електроенергията за 11 декември на **Словашката енергийна борса** е 261,32 евро/мвтч. Най-високата цена от 442,45 евро/мвтч ще бъде в 18 ч. Най-ниска пък ще бъде цената в 4 ч и тя ще бъде 105,46 евро/мвтч.
Базовата цена на електроенергията на **Чешката енергийна борса** е 263,07 евро/мвтч. Най-високата цена от 442,45 евро/мвтч ще бъде в 18 ч. Най-ниска пък ще бъде цената в 4 ч и тя ще бъде 105,58 евро/мвтч.
На **Австрийската енергийна борса** цената за базова енергия за 11 декември е 257,07 евро/мвтч. Пиковата цена ще е 368,79 евро/мвтч. Търгуваният обем при базовата енергия е 57 835,0 мвтч. Най-висока се очаква да бъде цената в 18 ч и тя ще достигне 438,03 евро/мвтч. Най-ниска пък ще бъде цената в 4 ч и тя ще бъде 105,09 евро/мвтч.
На **Германската енергийна борса** цената за базова енергия е 266,54 евро/мвтч на 11 декември. Пиковата цена ще бъде 383,54 евро/мвтч. Търгуваните обеми при базовата енергия са 877 948,2 мвтч. Най-висока ще бъде цената в 18 ч и тя ще достигне 445,08 евро/мвтч. Най-ниска пък ще бъде цената в 4 ч и тя ще бъде 106,17 евро/мвтч.
На **италианския енергиен пазар** електроенергията на сегмента „Ден напред“ за 11 декември и ще се продава за 182,12 евро/мвтч за базова енергия.

√ Румъния е застрашена от спирания на електричеството заради зависимостта си от внос

Румъния е изправена пред риска от "широкомащабни" прекъсвания на електроснабдяването заради нарастващата си зависимост от вноса на енергия, предупреждава Министерството на енергетиката, цитирано от телевизия Диджи 24 и БТА. Експерти на министерството подчертават, че съществува реален риск от превишено потребление в националната енергийна система, което може да доведе до технически дефекти, спадане на напрежението или съществени прекъсвания на електроснабдяването.

Министърът на енергетиката Себастиан Бурдужа подчерта, че решението в дългосрочен план е инвестицията в нови мощности за вътрешно производство, за да се намали зависимостта от вноса и да се обезпечи енергийната сигурност на страната.

Според данни на електроразпределителната компания "Транселектрика" Румъния се сблъсква с трудности да покрие потреблението на енергия в периодите без слънце или вятър, тоест когато възобновяемите източници на енергия не са налични.

На 9 декември около 17:00 часа например потреблението на електроенергия е достигнало 8500 мегавата, докато националното производство е било едва 6300 мегавата. Така една четвърт от енергийните нужди са били покрити от внос. Подобно е било и положението в 9:00 часа сутринта на същия ден.

Енергийният министър Себастиан Бурдужа обясни за Диджи 24, че уязвимостта на националната енергийна система, която зависи все повече от вноса за покриване на вътрешното потребление, се дължи на това, че "десетки години не е имало инвестиции в нови производствени мощности".

"Трябва да покриваме националното потребление с това, което произвеждаме, плюс евентуалния внос. Вярно е, че когато духа вятър, когато грее слънце, тези неща ни помагат (…) Бихме могли на теория да не внасяме нищо, но това би означавало да увеличим продукцията на хидроенергия, използвайки резерва на язовирите, както и продукцията от въглища", посочи Бурдужа, като отбеляза, че това не е решение в дългосрочен план.

По думите му заради прекомерната суша целият регион на Централна и Източна Европа се сблъсква с доста високи разходи. "Беше сушава година и засегна производството на хидроенергия, включително у нас в страната, и същевременно нямахме същия принос на вятърната енергия като миналата година (…) Ние не трябва да зависим от други от гледна точка на енергийната сигурност и за да имаме по-ниска цена на фактурите в средносрочен план, единственото решение е да инвестираме в нови производствени мощности", подчерта министърът.

Bloomberg TV Bulgaria

√ България може да спре транзита на руски газ заради санкциите на САЩ

България обяви, че може да спре транзита на руски природен газ за Централна Европа, ако ПАО „Газпром“ не намери решение за плащане на фона на американските санкции.

Това е най-новият обрат в сагата за бъдещето на европейските енергийни доставки, тъй като търсенето на газ е напът да се увеличи през зимните месеци. Регионът все още получава известно количество гориво от Русия по тръбопроводи и всяко потенциално прекъсване може да се отрази на по-широкия пазар.

През България минава газопровод, който разширява така наречената мрежа "Турски поток", през която минава газ до Сърбия и Унгария, като по-голямата част от капацитета е резервирана от „Газпром“. Въпреки това руският газов гигант използва Газпромбанк, която е обект на санкции от страна на САЩ, за да плаща на държавния мрежови оператор „Булгартрансгаз“, което повдига въпроси относно надеждността на доставките.

Газопроводите през Европа

„Булгартрансгаз„ ще изпълнява стриктно договора си и няма да позволи транзита на природен газ, ако услугата не е платена“, заяви министърът на енергетиката Владимир Малинов пред репортери в столицата София. Задължение на „компанията, която е резервирала капацитет и е платила чрез „Газпромбанк“, е да намери решение, ако иска да получи тази услуга“, каза той, визирайки Газпром.

По-рано този месец Русия беше принудена да промени процедурата, по която чуждестранните купувачи плащат за нейния газ, поради опасения, че санкциите на САЩ ще доведат до спиране на доставките.

Европейският съюз проучва начини за смекчаване на ефекта от санкциите, за да се запазят руските доставки за блока. Унгария изрази загриженост, че мерките застрашават енергийната сигурност и подаде искане до САЩ за освобождаване от санкциите.

Тръбопроводът през България пренася близо 18 млрд. куб. м годишно за Сърбия и Унгария. Някои от тези доставки обслужват и други държави от Западните Балкани.

Бъдещи доставки

Според Малинов досега „Булгартрансгаз“ е получил всички дължими плащания, като отбеляза, че „все още има време“ за уреждане, тъй като санкциите на САЩ влизат в сила изцяло на 20 декември. Доставките за декември могат да бъдат осигурени, добави той.

„Оттук нататък очакваме предложението на Газпромекспорт“, експортното звено на руския доставчик, каза Малинов.

България, заедно с Полша, беше сред първите страни в ЕС, които бяха отрязани от доставките по руския газопровод през април 2022 г., след като Кремъл поиска плащанията за доставките да се извършват в рубли. Миналата година балканската страна се опита да приложи данък в размер на около 20% от цената върху целия руски транзит, но беше принудена да се откаже от таксата под натиска на Унгария.

Отделно от това в края на годината изтича споразумението за транзит на руски газ за други държави от ЕС през Украйна, което повдига допълнителни въпроси относно продължаването на потоците. След като това споразумение изтече, "Балкански поток" на практика ще бъде единственият значим източник на руски тръбопроводен газ за Европа.

√ Климатичните застрахователни щети - равни на вноските от компании за изкопаеми горива

Компаниите за добив на изкопаеми горива успяват да покрият "на косъм" с платените застрахователни премии всички разходи, които застрахователната индустрия плаща под формата на застрахователни обезщетения за щети, причинени от катаклизми, свързани с климатичните промени.

Най-големите застрахователни компании са претърпели 10,6 млрд. долара загуби, свързани с климата, през тази година, което е малко по-малко от 11,3 млрд. долара преки премии, които са записали за търговски клиенти, използващи изкопаеми горива през 2023 г., според Insure Our Future.

Повече от половината от разгледаните 28 застрахователи са изплатили щети, свързани с климата, които надвишават премиите, получени от компании за въглища, нефт и газ, се казва в изявление на Insure Our Future от вторник. Средно вноските от компании за изкопаеми горива съставляват по-малко от 2% от общите премии, което повдига въпроса защо застрахователите не използват огромното си влияние, за да защитят останалите 98% от бизнеса си от спираловидно нарастващите климатични рискове.

В доклада се посочва, че климатичните промени са причина за около 600 млрд. долара, или над 33%, от глобалните застраховани щети, свързани с метеорологични бедствия, през последните две десетилетия. Загубите, дължащи се на климатичните промени, са нараснали от 31% до средно 38% от общите застраховани метеорологични загуби през последното десетилетие.

Самата застрахователна индустрия предупреди за нарастващите щети. Застрахователните загуби от природни катастрофи са на път да надхвърлят 135 млрд. долара през 2024 г., заяви Swiss Re в неотдавнашно изявление. Това е петата поредна година, в която застрахованите загуби от природни бедствия ще надхвърлят границата от 100 млрд. долара.

От „Застраховай нашето бъдеще“ заявиха, че цената на климатичните промени трябва да убеди сектора да спре да застрахова разширяването на използването на изкопаеми горива и да приведе дейността си в съответствие с плановете за напредък по отношение на емблематичната цел 1,5 градуса по Целзий.

„Застрахователите се оттеглят от общностите, за да защитят възвръщаемостта на акционерите от загубите, предизвиквайки криза на достъпа и достъпността на застраховките“, се казва в доклада.

Още миналата година застрахователният пазар за възобновяема енергия е бил с по-малко от 30% от размера на пазара за изкопаеми горива, което заплашва да се превърне в „тясно място“ за инвестиране в чиста енергия, се казва в доклада. В него се посочва, че Axis Capital, Aviva Plc и Munich Re са единствените големи застрахователи, които записват повече преки премии за възобновяема енергия, отколкото за изкопаеми горива.

Капитал

√ Служебният проектобюджет 2025: Това не трябва да се приема

Финансовото министерство изпълни заявката на служебния кабинет и публикува проектобюджет за 2025 г. с до 3% от БВП дефицит. Документът обаче е, меко казано, абсурден - залага огромен ръст на разходите, основно за заплати в публичната сфера, които се увеличават в пъти над очакваната инфлация. А срещу тях стоят още по-раздути приходи. Те трябва да дойдат от спорни мерки, за част от които въобще не се разбира на какви разчети почиват.

Затова и рискът да не се изпълнят е реален, което може да взриви финансовото здраве на държавата. И то в момент, в който страната се опитва да убеди Брюксел, че е готова за членство в еврозоната.

И тъй като приходните мерки за милиарди са с еднократен ефект, сметката през 2026 г. не излиза. А предложението е тя да се плати от бизнеса и работещите - с увеличение на осигуровките първо с 3 процентни пункта, а година по-късно с още 2.

Всъщност бюджетът, който предлага служебният финансов министър Людмила Петкова, показва нагледно какви са последствията от годините на политически хаос и популистки разходи, без разчет как ще бъдат финансирани в бъдеще. Както и какво се случва с публичните финанси, когато няма парламентарно мнозинство, което да носи отговорност за това как се управлява държавата: пенсиите бяха увеличени без мярка на няколко пъти; реформите по Плана за възстановяване така и не бяха приети, а с тях страната губи милиарди, за сметка на това се измисли многомилиардна инвестиционна програма за общините без яснота откъде ще дойдат парите; всеки протест за ръст на заплати в публичната сфера беше не само удовлетворен, но и бетониран със закон.

Така догодина преразпределението през бюджета достига невижданите в предходните две десетилетия 46% от БВП и се планира да се свие до едва 42% през 2028 г. Дори и при така разчетеното покачване на осигуровките пак се очаква 2026 г. дефицитът на касова основа да скочи до 3.6% и дори и в следващите години да не падне под 2%. Логично съотношението дълг/БВП също набъбва - от настоящите нива от около 23% до почти 33% в края на 2028 г.

Ако политическите партии имат поне малко чувство за отговорност, проектът на служебния кабинет изобщо не трябва да бъде приет.

Почти 20 млрд. лв. нови разходи

Числата в бюджет 2025 са, меко казано, стряскащи. Разходите спрямо тази година (без вноската за ЕС) се очаква да пораснат с над 22% (над 17 млрд. лв.), и то ако се сравняват спрямо плана за тази година. Отваряме една скоба - Министерството на финансите прогнозира, че тази година приходите в бюджета ще са по-малко от разчетените с почти 3 млрд. лв. Това се дължи основно на неполучени плащания от ЕС. Тъй като и номиналният БВП също е по-малко от прогнозираното, касовият дефицит се очаква да е 3.3% от БВП.

Ако разходите за 2025 г. се сравняват с очаквано изпълнение тази, тогава те набъбват до 20 млрд. лв., или над 25%. Подобно увеличение само в рамките на една година не се е случвало може би от времето на Жан Виденов, като дори тогава то е подклаждано от инфлация, а не от реален ръст.

Една част от тези милиарди идва от увеличението на заплатите на полицаи и военни с над 30%, на учители с поне 15%, залага се и ръст на възнагражденията от 10% на държавната и общинските администрации. Всички те ще струват допълнителни 3.5 млрд. лв. на данъкоплатците в година, в която инфлацията се очаква да е 2.5%. Няма и реформи в тези сектори, които да оправдаят подобни ръстове. Още над 1 млрд. лв. са предвидени за увеличение на пенсиите от средата на годината по т.нар. швейцарско правило. Общият ръст на разходите за пенсии е над 2.5 млрд. лв.

Капиталовите разходи също растат - с цели 40% до 14 млрд. лв. От тях заложеното финансиране за общинските инвестиционни проекти е за 1.1 млрд. лв. Не е ясно какво стои зад останалите милиарди, предвидени за инвестиции.

Единственото намаление на разходите е при това за текуща издръжка с 10%. То обаче не включва самостоятелните бюджети и делегираните от държавата дейности. Така в крайна сметка на ниво консолидиран бюджет разходите за издръжка растат с 23%, или почти с 2 млрд. лв.

Милиард по милиард догодина държавата се готви да преразпредели почти половината от БВП на страната. А обяснението, дадено някъде между редовете на бюджетната рамка, е, че "служебното правителство не може да влияе на вече поети ангажименти и законово регламентирани задължения за обезпечаване на разходни политики, респективно не може да разчита на парламентарна подкрепа за консолидиращи мерки, свързани с необходимостта от провеждането на реформи в секторите, предоставящи публични услуги".

И измислени приходи

За да остане в рамките на 3% от БВП дефицит, служебният кабинет е решил да напасне числата с още многомилиардни измислени приходи. Те растат синхронно с почти 23% спрямо плана за 2024 г. и с цели 28% спрямо очакваното изпълнение (или отново около 20 млрд. лв.) В същото време номиналният ръст на БВП за догодина се прогнозира да е 6.8%, а инфлацията - едва 2.4%.

Голяма част от този невероятен ръст на постъпленията се очаква основно от мерки, които не е ясно дори дали ще проработят - данъчна амнистия и нов данък върху подземните богатства. От втория се очакват нови 900 млн. лв. От данъчната амнистия за фирми и хора - почти 5 млрд. лв. Тя предвижда опростяване на лихвите за всички възникнали от 1 януари 2019 до 31.12.2023 г. публични задължения, включително осигуровки и местни данъци и такси. Освен това се дава възможност за еднократно деклариране на недекларирани доходи, които ще се обложат с 15% данък и така на практика ще се изсветлят. Още 850 млн. лв. се очакват от мерки срещу сивата икономика без много убедителни обяснения какви точно са те. Вероятно поне част от тези числа идват като заместител на лансирания от служебния министър Людмила Петкова данък върху свръхпечалбата на банките, на който тя разчиташе за още вероятно около 1 млрд. лв., но като крайно е отпаднал след силното лобиране от сектора.

Има и няколко приходни мерки, чиито разчети са може би по-реалистични. От догодина се предлага да се вдигне и максималният осигурителен праг с 10% до 4130 лв. Оттук се очакват допълнителни 300 млн. лв. Още около 370 млн. лв. се очаква от отпадане на намалената ДДС ставка за ресторанти, още 430 млн. лв. от повишени акцизи върху цигарите и алкохола. Така общо изброените дотук приходни мерки трябва да генерират 7.3 млрд. лв.

Още около 4 млрд. лв. са плащания по линия на различни европрограми. Тук вероятно са заложени и някакви плащания по ПВУ, които обаче е спорно доколко ще се случат, предвид че страната закъснява фатално с приемането на нужните законодателни промени. Все пак неслучилото се плащане през 2024 г. зависи едва от няколко недовършени реформи и е постижимо.

Освен това Министерството на финансите предлага догодина да започне мащабна реформа по сливане на НАП и Агенция "Митници", която ще продължи и през 2026 г. В такъв момент обаче обикновено администрациите спират да работят и има риск приходите да спаднат.

С едно наум

През проектобюджета до голяма степен прозира съмнението на самото министерство, че той е изпълним. Например предвиденият таван за поемане на нов дълг през 2025 г. е 16.9 млрд. лв., което, съпоставено с планираните 6.4 млрд. лв. дефицит и 3.7 млрд. лв. падежи, оставя доста пространство за реакция, ако изпълнението не тръгне по план - реално сумата би съответствала на допълнителни 3% дефицит над заложения.

Преди няколко месеца служебният финансов министър Людмила Петкова иносказателно намекна, че бюджет 2025 ще е проблемен. Но не постави ясни числа на масата, вместо това реши да сондира за политическа подкрепа за мерки, с които очертаващият се огромен дефицит да се намали. В предизборна обстановка логично всички й обърнаха гръб. А председателят на "Ново начало" Делян Пеевски дори започна с исканията за повече разходи - за общините, подкрепи и военни и полицаи. Преди седмица партиите настояха служебният кабинет бързо да внесе проектобюджет и желанието им беше изпълнено. Сега на ход са политиците, въпросът е дали има останал някакъв здрав разум.

√ Без компенсации за тока на бизнеса през 2025 г., но с таван за приходите на производителите

Новата 2025 година явно ще започне турбулентно за сектора на енергетиката. Производителите на електроенергия отново ще работят с таван на приходите, но за бизнеса вече не се предвиждат компенсации. Това става ясно от публикувания в понеделник проектобюджет за 2025 г., изготвен от служебния кабинет на Димитър Главчев.

Ситуацията обаче може да се промени както от депутатите, които престои да обсъждат и гласуват бюджета, така и от правителството, което може да одобри самостоятелно такъв разход под формата на "програма за компенсиране". Бизнесът вече даде заявка, че ще настоява за нови компенсации и догодина, след като получава такива през последните две години. Последно, в средата на тази година правителството определи таван от 180 лв. на мВтч, над който държавата да покрива разходите за енергия на фирмите. Подобна мярка имаше и преди това, но с по-висок таван - от 200 лв./мВтч. Справка на "Капитал" във фонд "Сигурност на електроенергийната система", откъдето се изплащат компенсациите, показа, че сумата на изплатените към 3 декември средства за компенсиране на разходите за небитови крайни клиенти на ток (за периода 01.07-31.12.2024 г.) е над 278 млн. лв.

Подобна възможност тласка фирмите към ленивост, тъй като те свикват с държавните дотации и отлагат инвестициите в енергийна ефективност, която би могла да реши проблема им в дългосрочен план. Отделен въпрос е, че за нова подкрепа България трябва да получи нотификация от Брюксел, което може да отнеме месеци.

Ще има таван

В действащия сега държавен бюджет освен тавана на приходите на производителите на ток фигурира и още един параграф - че събраните във фонд СЕС по този начин средства могат да се изразходват за програми за компенсиране на разходите за ток на небитовите потребители. В проекта за 2025 г. обаче този текст липсва. Което повдига въпросът за какво ще бъдат използвани събраните средства, колкото и да са те.

Един възможен вариант е да послужат за покриване на дефицити в самият Фонд "Сигурност на електроенергийната система", който сега изплаща компенсации към бизнеса за стотици милиони, но няма достатъчно приходи поради факта, че България внася електроенергия, а не я произвежда тук. Също така средства ще са нужни и ако либерализацията на пазара на ток наистина се случи на 1 юли 2025 г., както е предвидено сега в закона. Тогава държавата трябва да изплаща компенсации и на битовите потребители, ако пазарните цени са над определените от КЕВР стойности.

В самият проектобюджет за 2025 г. е записано, че Фонд СЕС трябва да получи трансфер от Министерството на енергетиката в размер на 917 млн. лева. Преди няколко месеца фондът се оказа в дефицит от 1 млрд.лв. заради неточни прогнози за цените по двете пера, които формират основния приход на фонда - на електроенергията и на въглеродните квоти.

В същото време още не е ясен размерът на тавана на приходите за производителите на ток - в момента той е различен за различните видове производители. Стойностите, които служат за изчисляване на тавана на приходите за съответния тип производител, ще се определят с акт на Министерския съвет, както и досега.

В настоящата предизборна ситуация обаче е много вероятно под заплаха от протести правителството отново да одобри компенсации за бизнеса. А това ще изисква допълнителен финансов ресурс.

Cross.bg

√ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

в. 24 часа - 4 тумора в мозъка не спряха кмета Георги Илиев

в. Труд - Пълнят бюджета с «донос-бонус»

в. Телеграф - Бежанци в София пред "Телеграф": Прибираме се в Сирия!

Водещи заглавия на вътрешните страници

в. 24 часа - За първи път президент отказа да говори с партия въпреки конституцията

в. 24 часа - Данък върху подземните богатства - двоен удар по бизнеса и 20 000 работни места

в. Труд - Нови изследвания и лечения плаща Касата

в. Труд - Лидерът на ГЕРБ Бойко Борисов: Ако искат силно правителство, аз трябва да съм премие

в. Телеграф - Австрия ни пусна в сухопътния Шенген

в. Телеграф - Акциз вгорчава бира и ракия

Водещи интервюта

в. 24 часа - Павлина Панова: До Коледа ще решим дали отново допускаме делото за Конституцията

в. Труд - Сергей Игнатов: Украйна ще остане тлеещ конфликт като вариант за управление на света

в. Телеграф - Политологът проф. Милена Стефанова: Шансовете за кабинет засега са малки

Водещи анализи

в. 24 часа - Как се пазим, когато изкривяват избори с тикток ракети?

в. Труд - Авторитарният режим падна, да живее ислямисткият

в. Телеграф - Бюджетът иска жертви, но защо да сме ние

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2023 г. до днес може да намерите на адрес: https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm *В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.*